

KOMITET DO SPRAW RADIA I TELEWIZJI
„POLSKIE RADIO I TELEWIZJA”
OŚRODEK BADANIA OPINII PUBLICZNEJ I STUDIÓW PROGRAMOWYCH
00-950 Warszawa, skrz. pocztowa 46, tel. 478792, 434651

Kwiecień 1983 r.
Poufne
Egz. nr

Komunikat z badań

OPINIE O KONFLIKTACH SPOŁECZNYCH I O DZIAŁALNOŚCI PRON

W styczniu 1983 r. OBOPiSP zrealizował na reprezentatywnej próbie ogółu dorosłej ludności kraju, sondaż opinii publicznej dotyczący następujących kwestii:

- postrzeganie przez opinię publiczną konfliktów społecznych w Polsce
- szanse i możliwości złagodzenia występujących konfliktów
- opinie na temat Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego

Opinie o konfliktach społecznych

Przeważająca część respondentów miała świadomość istnienia w naszym kraju konfliktów społecznych. Na pytanie "Czy zgadza się Pan/i/ z opinią, że w Polsce występują obecnie konflikty społeczne tzn. istnieją sprzeczności, zatargi i brak zgody?" - uzyskano następujący rozkład odpowiedzi:

- tak	33%	
- raczej tak	29%	62%
- raczej nie	15%	
- nie	7%	22%
- brak opinii	16%	

Swobodne wypowiedzi ankietowanych osób wskazują, że opinia publiczna postrzega istnienie różnego rodzaju konfliktów społecznych:

- konflikty społeczne, w których jedną ze stron jest szeroko rozumiana władza zaś drugą stroną jest społeczeństwo lub pewne jego grupy czy warstwy;
- konflikty klasowo-warstwowe jak np. wieś - miasto, inteligencja - pozostałe grupy społeczne, pracownicy umysłowi - pracownicy fizyczni, inicjatywa prywatna - pozostali;
- konflikty związane z hierarchią stanowisk np. dyrekcja - załogi, kierownicy - podwładni, mistrzowie - robotnicy;
- konflikty między ludźmi o różnych poglądach politycznych, różnych światopoglądach jak np. partyjni - bezpartyjni, wierzący - niewierzący;
- konflikty społeczne wynikające ze zróżnicowania pokoleniowego /młodzież - starsza część społeczeństwa/

Znaczna część badanych nie wyodrębniając stron konfliktu mówiła o ogólnym skłóceniu, powszechnej antagonizacji społeczeństwa, skłonności do agresji i nerwowości "każdy kłóci się z każdym".

Zdaniem większości /68%/ respondentów dostrzegających konflikty społeczne, w obecnej sytuacji społeczno-politycznej kraju istnieje szansa na ich złagodzenie. Nie widzi natomiast możliwości osiągnięcia porozumienia 22% osób przekonanych o istnieniu konfliktów.
/10% - brak opinii/.

- Odpowiedzi ankietowanych osób na pytanie "Od czego zależy osiągnięcie porozumienia, co powinno być zrobione w tym kierunku?", podzielić można na dwie grupy. Część respondentów przytaczała warunki niezbędne /ich zdaniem/ dla osiągnięcia porozumienia, część natomiast, wskazywała na potrzebę rozpowszechnienia pewnych postaw lub podjęcia pewnych działań.

Stosunkowo najczęściej wymieniano tu:

- potrzebę obustronnej dobrej woli porozumienia ze strony władzy i społeczeństwa
- demokratyzację życia, szerszy dialog władzy ze społeczeństwem, częstsze konsultacje przed podejmowaniem decyzji
- lepsze zaopatrzenie rynku w artykuły spożywcze i przemysłowe
- poprawę materialnego poziomu życia społeczeństwa, podniesienie stopy życiowej
- większą sprawność i efektywność w działaniu rządu
- większą sprawiedliwość społeczną, zwłaszcza w dziedzinie podziału dóbr
- lepszą wydajność i jakość pracy ludzi
- zwiększenie produkcji i poprawę sytuacji gospodarczej kraju
- szersze, lepsze informowanie społeczeństwa
- potrzebę zmiany zachowań ludzi: mniej egoizmu, pązości, unikanie napięć.

Ci respondenci, zdaniem których, nie ma możliwości osiągnięcia porozumienia i złagodzenia konfliktów /stosunkowo nieliczni ok. 1/10 ogółu badanych/ motywowali swoją opinię:

- niesprzyjającą porozumieniu sytuacją społeczno-polityczną
- brakiem chęci ze strony władz, przejawiającym się w niezrealizowaniu społecznych postulatów, brakiem konsultacji i działaniem wbrew woli społeczeństwa
- zbyt opieszałym działaniem władz - niekonsekwentnym ich postępowaniem.

Opinie o Patriotycznym Ruchu Odrodzenia Narodowego

Zainteresowanie społeczeństwa działalnością PRON było w okresie badania niewielkie. Nieco ponad 1/4 badanych stwierdziła, że interesuje się /bardzo lub średnio/ działalnością tego ruchu, dokładnie połowa stwierdziła, że mało się tym interesuje i niewiele wie o PRON, a pozostali, nieco ponad 1/5 w ogóle nie słyszała, w okresie realizacji sondażu, o jego działalności.

Zainteresowanie i stopień poinformowania o działalności PRON w dość istotny sposób zależą od cech społeczno-demograficznych badanych osób.

Zależność od wieku ilustruje poniższa tabela

Dane w %

Deklarowany stopień poinformowania i zainteresowania	W i e k b a d a n y c h							
	16-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 i więcej
- bardzo się interesuję	-	1	2	2	3	5	7	7
- średnio się interesuję	19	23	18	22	29	29	20	13
- mało się interesuję, niewiele wiem	51	51	60	63	56	46	48	44
- w ogóle nie słyszałem o działalności PRON	30	25	20	13	12	20	25	36

Istotny wpływ na zainteresowanie PRON miała przynależność zawodowa: odsetek wysoko zainteresowanych działalnością tego ruchu wśród rolników wynosi 2%, wśród robotników niewykwalifikowanych 1%, wśród robotników wykwalifikowanych - 3%, wśród pracowników umysłowych bez wyższego wykształcenia - 9%, zaś wśród pracowników umysłowych z wyższym wykształceniem - 5%.

Członkowie PZPR byli zainteresowani i poinformowani o PRON w znacznie większym stopniu niż bezpartyjni.

O dalsze kwestie związane z PRON-em pytano jedynie te osoby, które - według własnych deklaracji - były choćby w ograniczony sposób poinformowane o jego działalności.

O g ó l n e n a s t a w i e n i e w o b e c P R O N
badane było dwojako. Z jednej strony pytano, jaki jest - zdaniem
badanych - stosunek większości ludzi w kraju wobec PRON, a z drugiej
strony, pytano o to, jaki jest osobisty stosunek badanych wobec
tego ruchu.

Wyniki odpowiedzi przedstawiają się następująco:

Stosunek do PRON	Dane w %	
	społeczeństwa /w ocenie badanych/	samych badanych
- raczej pozytywny	21	30
- raczej negatywny	7	4
- obojętny	24	33
- brak opinii	26	11
- - - - -	- - - - -	- - - - -
- badani niepoinformowani o PRON	22	22

Stosunek samych badanych do PRON jest bardziej pozytywny
niż domniemane przez nich nastawienie ogółu społeczeństwa.
W obu aspektach stosunek obojętny do tego ruchu nieznacznie przewa-
ża nad stosunkiem pozytywnym, a nastawienie negatywne występuje
w małym stopniu.

Osobiste nastawienie respondentów do PRON zależne było od ich
cech społeczno-demograficznych.

Wpływ wieku przedstawiał się następująco^{x/}:

Dane w %

Deklarowany stosunek	Wiek badanych							
	16-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 i więcej
- pozytywny	16	24	22	24	36	30	29	27
- negatywny	3	5	5	9	3	4	3	3
- obojętny	36	36	40	39	34	35	33	23
- brak opinii	14	10	14	15	17	13	10	10

W przypadku dwóch grup wiekowych /35-39 lat i powyżej 60 lat/
deklarowany pozytywny stosunek do PRON - przeważa nieco nad sto-
sunkiem obojętnym. Podobną tendencję odnotowano wśród członków
PZPR, członków nowych związków zawodowych i byłych "branżowców".

^{x/} Odsetki brakujące do 100% - to badani niepoinformowani
o działalności PRON

Również przynależność zawodowa różnicuje osobisty stosunek badanych do PRON^{x/}:

Dane w %

Deklarowany stosunek	Przynależność zawodowa				
	rolnicy	robotnicy niewykwalifikowani	robotnicy wykwalifikowani	pracownicy umysłowi bez wyższego wykształcenia	pracownicy umysłowi z wyższym wykształceniem
- pozytywny	23	20	26	34	31
- negatywny	2	4	5	5	6
- obojętny	33	21	32	39	50
- brak opinii	12	15	14	10	10

Stosunek pozytywny najczęściej wyrażany jest przez pracowników umysłowych bez wyższego wykształcenia, natomiast inteligencja istotnie częściej, w porównaniu z innymi grupami zawodowymi, deklaruje wobec PRON stosunek obojętny.

Badanych pytano także o c h ę ę w ł ą c z e n i a się do d z i a ł a ł n o ś c i P R O N. Odpowiadając na to pytanie 9% ogółu respondentów stwierdziło, że byłoby skłonne włączyć się do tej działalności, 34% zanegowało taką możliwość, zaś 35% stwierdziło, że "jeszcze nie wie". /22% - osoby nie poinformowane o PRON/.

Wpływ wieku na deklarowaną chęć włączenia się do PRON przedstawiał się następująco^{x/}:

Dane w %

Czy chciałby się włączyć	W i e k b a d a n y c h							
	16-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 i więcej
- raczej tak	3	9	8	9	9	9	11	8
- raczej nie	29	33	30	42	28	39	36	33
- jeszcze nie wie	38	34	42	37	53	33	28	23

^{x/} we wszystkich prezentowanych tabelach odsetki brakujące do 100% to badani niepoinformowani o działalności PRON

Największe odsetki deklarujących chęć osobistego włączenia się w działalność PRON odnotowano: wśród osób z wykształceniem średnim /13%/, u członków PZPR /26%/, u członków nowych związków zawodowych /24%/ i byłych "branżowców" /15%/.

Przewidywania respondentów co do możliwości przyczynienia się PRON do porozumienia społecznego i jego szans na odgrywanie roli reprezentanta społeczeństwa przedstawiały się następująco:

- 27% ogółu jest zdania, że działalność PRON może mieć pozytywny wpływ na osiągnięcie porozumienia społecznego, 18% wyraziło opinię, że takiego wpływu mieć nie może, 33% nie sformułowało opinii na ten temat /resztę - 22% - stanowią niepoinformowani o PRON/
- zdaniem 26% ogółu PRON ma szansę stania się rzeczywistym reprezentantem społeczeństwa; 22% - uważa, że takich szans PRON nie ma, 30% nie wyraziło swej opinii w tej kwestii. /22% niepoinformowani o PRON/.

Opinia, że PRON ma szansę reprezentowania społeczeństwa najczęściej była formułowana przez: pracowników umysłowych bez wyższego wykształcenia /34%/, członków PZPR /28%/, członków nowych związków /45%/ i byłych "branżowców" /35%/.

Natomiast zależność opinii w tej kwestii od wieku badanych przedstawia się następująco^{x/}:

Dane w %

Czy PRON ma szansę reprezentować społeczeństwo	W i e k b a d a n y c h							
	16-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50-59	60 i więcej
- tak	21	19	22	24	37	29	26	23
- nie	19	23	24	33	17	23	20	18
- brak opinii	30	34	34	30	36	28	29	24

Wiedza respondentów o tym, kiedy powstał Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego przedstawiała się w momencie badania następująco:

- 8% uważało, że PRON powstał przed rokiem 1982
- 40% wskazało rok 1982
- 30% udzieliło odpowiedzi "nie pamiętam"
- - - - -
- 22% badani niepoinformowani o PRON

x/ odsetki brakujące do 100%, to badani niepoinformowani o działalności PRON

Na pytanie "Kto jest przewodniczącym TRK PRON?" - 17% ogółu badanych spontanicznie wymieniło nazwisko Jana Dobraczyńskiego; jednocześnie 8% ogółu potrafiło wymienić przynajmniej jedną osobę wchodzącą w skład Tymczasowej Rady Krajowej.

W toku swobodnych odpowiedzi na pytanie "Jaki jest cel działania PRON, co chce on osiągnąć?" zdecydowanie najczęściej udzielano odpowiedzi, że celem PRON jest łagodzenie napięć i konfliktów społecznych, dążenie do spokoju i osiągnięcia porozumienia.

Ponadto, nielicznym już odsetkiem głosów, wymieniano:

- dążenie do naprawy gospodarki i współdziałanie w zwalczaniu kryzysu
- dążenie do poprawy bytu społeczeństwa i osiągnięcia lepszych warunków życia.